

Rinze Ijbema - Hebreeën 11, 1-3.6.

1. Het christelijk geloof: saai, onwaar, achterhaald? **[1]** Dat is de vraag vandaag, en aan mij de taak om jullie te overtuigen dat het in het echt spannend is en waar en up-to-date... nou, mooi niet. **[2]** Om met saai te beginnen: er zijn zat christenen die een behoorlijk saai leven leiden. Dus als het geloof is zoals de gelovigen zijn, dat moet het christelijk geloof wel saai zijn. En er zijn genoeg voorgangers die niet direct spannend overkomen. Als het geloof is zoals de voorgangers zijn...

Ik ken daar een mop van: een dokter, een rechter en een dominee gingen op jacht. Ze hadden de hele dag door de bossen gesjouwd toen ze een pracht van een hert in het vizier kregen. Omdat geen van de drie een van de anderen het gunde, legden ze alle drie tegelijk aan en schoten ze alle drie tegelijk af – en het was raak. Gedrieën liepen ze op het arme dier af. Maar wie had het nu raak geschoten? Van wie was het hert nu? De dominee ging als eerste kijken, maar hoe hij ook zocht, hij vond nergens een wond, nergens een kogel. Hoe kon hij zo zeggen uit wie z'n geweer het schot was gekomen? De dokter duwde hem opzij. Hij controleerde eerst nog eens extra, maar het dier was dood. En ook hij kon geen kogel en geen kogelgat ontdekken, hoe hij ook zocht. 'Laat mij dan maar,' zei de rechter. Hij liep op het dier af, tilde de kop en, bekeek die van links en van rechts en zei toen: 'Ik zie het al. De kogel moet wel van de dominee zijn. Kijk maar: het ene oor in, ... het andere oor uit.'

Is het christelijk geloof saai? Als dat de indruk is zijn we wel ver van de stichter van het christelijk geloof afgedwaald. **[3]** Leven met Jezus Christus was duidelijk allesbehalve saai. Ik wil je iets vertellen van z'n eerste publieke optreden, dat is beschreven in het evangelieboek van Johannes. Het eerste publieke optreden van de Heer was op een bruiloft. Nu wisten de goede Joden van toen nog wat beter wat feestvieren is dan de gemiddelde brave Nederlander van vandaag. Dagenlang gezelligheid, zingen, eten, drinken en dansen. En Jezus was daar uitgenodigd, en Jezus deed mee. En toen, vertelt Johannes, raakte de wijn op...

En toen gebeurden er twee dingen, allebei onverwacht. En ik vraag je niet eens of je gelooft dat het echt zo gebeurd is. Wat ik je vraag is te erkennen dat uit de herinneringen die mensen aan Jezus hebben blijkt dat Hij allesbehalve saai was. Het eerste wat gebeurde was dat Jezus' moeder als eerste doorhad dat er wat aan de hand was. En zij waarschuwt Jezus: 'Kun jij er niet wat aan doen?' Jezus reageert: 'Wat wilt u van me? Mijn tijd is nog niet gekomen.' Dat antwoord is niet saai. Dat antwoord is heel direct, heel scherp. **[4]** Kijk maar uit, als je met Jezus wilt leven. Het tweede dat

gebeurde is dat Jezus water in wijn omdoopt. Hoe jij ook oordeelt over wat ze zich ervan herinneren, één ding is duidelijk: wijn? Dus: Jezus viert graag feest. **[5]** Saai is anders.

Ik zeg dus dat de stichter van het christelijk geloof niet saai is geweest. En het leven met Hem was ook verre van saai. Dat geldt vandaag nog, en dat wil ik laten zien aan de hand van het laatste optreden van de Heer, aan het eind van zijn tijd op aarde. De laatste woorden van de Heer vinden we in het evangelieboek van Matteüs als volgt: 'Ga op weg en maak alle volken tot mijn leerlingen, door hen te dopen in de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest, en hun te leren dat ze zich moeten houden aan alles wat ik jullie opgedragen heb.' Dat vertelde hij aan mannen die hadden gedacht dat hun carrière visser op het Lauwersmeer zou zijn, mannen voor wie een reis naar Amsterdam al een belevenis was geweest, laat staan dat ze nog eens in New York terecht zouden komen/staan. Ik denk dat er tussen die elf leerlingen van toen verschillende waren die wensten dat hun levensweg wat saaier mocht zijn. Want deze levensopdracht van hun Heer is niet saai. **[6]** Zijn plannen zijn spannend.

Blijft natuurlijk de vraag waarom het gemiddelde christenleven dan zo saai is. **[7]** Vind je het goed wanneer ik jou vraag om dat dan voorlopig even een vraag te laten? Door mijn werk ken ik vrij wat levens van christenen van wat dichterbij. Die levens, geloof me, zitten vaker vol diepgang en spanning dan dat ze saai zijn en duf. **[8]** Ik ga het je niet vertellen, maar voor hetzelfde geld heeft degene die naast je zit omdat die een christen is iets heel waardevols gedoneerd aan zo maar iemand anders. O, maar nu heb ik het niet over allemaal halleluja-verhalen hoor. Heel veel christenen ontdekken hoe moeilijk het is om je te houden aan alles wat de Heer zijn leerlingen heeft opgedragen. Maar ze kiezen er wel voor. Voor schuldbelijdenis. Voor vergeving. Voor de Geest van Christus.

Het is wel zo dat deze verhalen achter de schermen gebeuren. Moeten christenen niet meer hun best doen om de succesverhalen publiek te maken? Op die vraag heb ik twee antwoorden. Het ene antwoord is: absoluut niet. Christenen moeten geen openbare reclame maken met hun goede werken. Ik ben daartegen omdat ik de indruk heb dat zodra je ergens bij wijze van spreken een camera bij zet, de echtheid verdwijnt. Ik heb liever een saai imago dat niet klopt, dan een flitsend image dat buitenkant is. Facebook foto's, je weet wel. Aan de andere kant: onze Heer zelf werkte vaak achter de schermen, maar het resultaat was wel feest, genezing, herstel. Dus: als je als gast in een kerk aangeeft dat je denkt dat het geloof saai is, dan hoeven gelovigen niet zo nodig te showen hoe spannend hun leven is; maar we vertellen wel dat we **[9]** volgelingen zijn van een heel bijzondere man, God helpe ons die boodschap duidelijk te maken. Geloof me, Jezus is allesbehalve saai.

2. Maar is het christelijk geloof dan wel waar? De neurobioloog Dick Schwaab schreef kort geleden een boek waarvan de titel is: wij zijn ons brein. En dat moet je dan letterlijk opvatten: mensen zijn wat ze fysiek zijn, de grijze celletjes en wat daar aan chemisch en elektrisch gebeurt: dat is wat we zijn, niet meer en niet minder. Schwaab en anderen trekken daaruit heel vergaande conclusies: dan is er ook niet meer dan dat. **[10]** Nou ben ik niet zo slim als professor Schwaab, maar die conclusie lijkt mij wat overdreven. En niet alleen mij. Er is een denker geweest, een filosoof, toch minstens zo slim als professor Schwaab, die zei: 'Wovon man nicht sprechen kann, darüber muss man schweigen.' Waar je niet over praten kunt, of ook: waar je niet over redeneren kunt, daar moet je over zwijgen. Dat betekent ook: er zijn dingen waarover je niet op de manier van een hersenwetenschapper of wat voor wetenschapper dan ook kunt spreken.

Gelukkig hebben we een Nederlander die nog slimmer dan alle Duitse filosofen en alle professoren bij elkaar, en dat is Johan Cruijff. Johan Cruijff zei: 'Je gaat het pas zien als je het doorhebt.' **[11]** Zo werkt dat bij geloven. En niet alleen als het over geloven gaat, overigens. Er zijn veel meer situaties waarin je niet als buitenstaander kunt analyseren wat klopt en wat niet. Een Jood van het begin van onze jaartelling zou vreemd opkijken als die bij ons een bruiloft zou meemaken. En omgekeerd zou jij de helft van hun feest gewoon niet begrijpen. Je moet een insider zijn om het te zien. Je gaat het pas zien als je het doorhebt. Dat geldt ook voor de waarheid van het christelijk geloof. In de woorden van Hebreeën 11: 'Het geloof is de grondslag van alles waarop we hopen, het overtuigt ons van de waarheid van wat we niet zien.'

Daarmee zeg ik overigens niet dat geloven dus een irrationele bezigheid is. Er zijn genoeg onredelijke dingen die mensen doen. Bij voorbeeld meedoen aan een loterij: het is logisch dat je gemiddeld meer inlegt dan je uitgekeerd krijgt. Bij voorbeeld het serieus nemen van een horoscoop: het is duidelijk dat de sterren geen invloed hebben op je karakter. Wat waar is is dat wij ons graag laten bedriegen. Mensen zijn ongelooflijk geneigd tot bijgeloof. In dat perspectief is een dosis gezond verstand heel goed. Maar ik denk dat het christelijk geloof een dosis gezond verstand wel aankan. Ik heb maar bar weinig kunnen ontdekken in de bijbel en in het geloof wat puur onredelijk is. **[12]** Wel eens wat boven de rede uitgaat, maar dat is logisch: God heeft het recht boven wat wij redelijk vinden uit te gaan. (En een voorbeeld daarvan is Gods leiding en onze verantwoordelijkheid.)

Het punt met die hele waarheid van het geloof blijft dat het ermee begint dat God voor je gaat staan en zegt: 'Hallo, hier ben Ik.' **[13]** Hij kan dat natuurlijk doen op een heleboel manieren,

wanneer je Ayers Rock ziet in Australië, of een herfststorm op de Noordzee, wanneer je de Narniaboeken leest of wanneer je Psalmen voor nu luistert, wanneer je je vader begraaft of een kindje krijgt. En het ligt voor de hand dat het gebeurt wanneer je Jezus tegenkomt, of de verhalen over Hem. ‘Hallo, hier ben Ik.’ Het is niet zo dat jij al denkend en redenerend bij je eigen bestaan en zo bij Gods bestaan uitkomt. Juist omdat God groter is dan wat je maar kunt bedenken, moet Hij van zijn kant beginnen. ‘Hallo, hier ben Ik.’ Beeam je zijn aanwezigheid of niet? **[14]** Dat is geloven: erkennen dat God er is en zich met jou wil bemoeien. Maar als je dat beaamt, erken je dat alles wat er is dan ook van die onzichtbare God afhangt. Hebreeën 11: ‘Door geloof komen we tot het inzicht dat de wereld door het woord van God geordend is, dat dus het zichtbare is ontstaan uit het niet-zichtbare.’

3. Niet saai dus, wel waar, maar is het christelijk geloof dan misschien achterhaald? **[15]** Tsja. Weet je wat? Ik ga gewoon door met eerlijk zijn. Ja, **[16]** je hebt gelijk, heel veel van het christelijk geloof is ouderwets. Als je vandaag om je heen kijkt en luistert in Nederland, dan proef je heel veel cynisme. Christenen zijn ook Nederlanders, dus die voelen precies aan waar dat cynisme vandaan komt: politiek waarin het gaat om zakkenvullen, overheidsregels die je tegenwerken, vrienden die tegenvallen... het is modern om cynisch te zijn. Maar onze Heer zegt dat Hij echt is en blijft en dat als je Hem vertrouwt je mag blijven hopen. Dus gaan wij niet mee met de mode van cynisme. **[17]** In Nederland vandaag is het een nieuwe hobby om anderen de schuld te geven: Antillianen, Marokkanen, Grieken, Polen, net hoe de wind waait; of ook de overheid, of de rijken, of de uitkeringstrekkers. Maar telkens als wij dat ook proberen kijkt onze Heer ons aan en vertelt ons dat Hij liever ziet dat we zelf onze verantwoordelijkheid op ons nemen en simpelweg goed doen. **[18]** Dat gaat met vallen en opstaan, hoor, dat mag je wel weten. Maar we willen graag met onze Heer tegen de tijdsgeest ingaan.

Nou zie je wel dat gelovigen daarmee niet zozeer ouderwets worden, als wel tegendraads. **[19]** En de grap is dat ze dat altijd en in elke omgeving wel zijn. Christenen hebben altijd nog wat te dromen, nog meer genade uit te delen, nog iets te benoemen wat God vast recht wil zetten. Kijk maar: christenen zijn zo ouderwets dat ze vinden dat trouwen is wat God wil dat mensen doen die van elkaar houden – en dat je dan bij elkaar blijft, een hecht verbond. Nou, dat is een tegendraads idee, als in de cultuur vandaag je eigen vrijheid en gevoel vooropstaat. Maar is het een ouderwets idee? Als je het mij vraagt is het idee dat een huwelijk niet zo heel belangrijk is dan net zo goed ouderwets. Vroeger had je ook mensen die zich niets van het huwelijk aantrokken. Ik bedoel dit: wat

achterhaald lijkt kan als je beter kijkt wel eens een keus zijn die kritisch is tegen bepaalde keuzes van alle tijden.

Volgens mij levert dit een dubbele uitdaging op. De uitdaging voor iemand die vragen heeft bij christenen vandaag: ga serieus op zoek, zonder vooroordeel dat het geloof zelf, laat staan de stichter ervan, Jezus Christus, saai is, of leugenachtig, of achterhaald. Probeer dieper te peilen dan de buitenkant. **[20]** Bij voorbeeld dat huwelijk: zelfs als je dat ouderwets vindt, vind je toch niet ook dat de achterliggende ideeën over liefde en trouw in het echt niet achterhaald zijn, maar wezenlijk, voor vroeger en vandaag? Zijn dat niet ook jouw dromen, die (sorry hoor) God in jouw hart heeft gelegd? Wees gerust kritisch op gelovigen vandaag. Maar heb ook het lef om omgekeerd Christus' kritische woorden eens naast jouw leven te leggen. Hij kan direct zijn, zelfs tegen zijn moeder. Maar mijn ervaring is dat Hij je wel de waarheid over je leven leert ontdekken.

De andere kant is de uitdaging voor christenen zelf. Heb alsjeblieft het lef de vragen die mensen ons vandaag stellen heel serieus te nemen. **[21]** Als het goed is heb je zelf ontdekt dat het de Heer niet om een bepaald denkstelsel gaat dat jij hebt geaccepteerd; als het goed is heb je ervaren dat het Christus niet om een bepaalde levensstijl gaat die jij je hebt eigen gemaakt; als het goed is heb je de Heer zelf ontmoet, en ervaren dat het Hem om jouw zelf ging. Dat voelt soms een beetje alsof je door zo'n scanapparaat op een vliegveld moet: vrij naakt, eerlijk gezegd. Maar je voelt vervolgens ook hoe Hij jou omarmt en je zijn ongedeelde liefde geeft. Wil jij dan ook zo met je burens en collega's en vrienden vandaag omgaan? Dit is al 2000 jaar, of eigenlijk nog langer, waar het om gaat in het geloof; met een ouderwets woord: verbond; in modern Nederlands: Hier ben Ik. Ik zie je. Ga je mee?

Amen.